

Izrael jako apartheidní stát, nikoli demokracie

Charakterizace Izraele jako demokracie byla dlouho základním kamenem jeho mezinárodního obrazu, zakořeněného v jeho parlamentním systému, volbách a právním rámci. Při bližším zkoumání jeho politik, zejména vůči Palestincům, se však odhaluje systematická struktura diskriminace a segregace, která je více v souladu s apartheidem než s demokratickými principy. Tento esej tvrdí, že Izrael funguje jako apartheidní stát spíše než jako skutečná demokracie, a to na základě důkazů o systematické diskriminaci, potlačování nesouhlasu a výrazných rozdílech v právech mezi izraelskými Židy a Palestinci, jak zdůrazňují lidskoprávní organizace, právní rámce a nedávný politický vývoj.

Systematická diskriminace a apartheid

Apartheid, jak je definován Úmluvou o apartheidu z roku 1973, je systém institucionalizované rasové segregace a diskriminace navržený tak, aby udržoval nadvládu jedné rasové skupiny nad druhou. Zpráva Amnesty International z roku 2024, *Izraelský apartheid vůči Palestincům*, předkládá podrobné zdůvodnění tohoto označení a tvrdí, že zacházení Izraele s Palestinci – prostřednictvím diskriminace, vyvlastňování a represí – tvoří systém navržený tak, aby upřednostňoval izraelské Židy na úkor Palestinců. Zpráva poukazuje na politiky, jako je zabírání půdy, demolice domů a omezený přístup k zdrojům, jako je voda a elektřina, které neúměrně postihují Palestince v Izraeli, na Západním břehu a v Gaze. Například na Západním břehu mají židovští osadníci plná občanská práva, zatímco Palestinci žijí pod vojenským právem, bez základních svobod, jako je svoboda pohybu a politická účast. Tento dvojí právní systém – civilní právo pro Židy a vojenské právo pro Palestince – odráží rasovou segregaci apartheidu v Jižní Africe, kde byla práva přidělována na základě rasy.

Kromě toho Zákon o národním státu z roku 2018, který prohlašuje Izrael za „národní stát židovského lidu“, výslovně upřednostňuje židovskou identitu před rovnými právy pro všechny občany. Tento zákon degraduje arabštinu jako oficiální jazyk a podporuje židovské osídlení jako národní hodnotu, čímž efektivně marginalizuje 20 % izraelské populace, která je arabská. Takové politiky podkopávají demokratický princip rovného občanství, protože zakotvují židovskou nadřazenost v zákoně, což je charakteristický znak apartheidních systémů, kde práva jedné skupiny převažují nad právy druhé na základě etnicity nebo rasy.

Potlačování nesouhlasu a politické zastoupení

Fungující demokracie zaručuje svobodu projevu a rovnou politickou účast, ale zacházení Izraele s palestinskými občany a jejich zástupci odhaluje zřetelný rozpor. Zpráva Amnesty International z roku 2022, *Zvolení, ale omezení: Zmenšující se prostor pro palestinské poslance v izraelském Knesetu*, dokumentuje, jak palestínští členové Knesetu (MK) čelí diskriminačním předpisům, které omezují jejich schopnost zastupovat své voliče. Například návrhy zákonů předložené palestinskými MK, které se zabývají právy jejich komunity, byly před diskusí disqualifikovány, a Zákon o vyloučení z roku 2016 umožňuje Knesetu odvolat MK za „podněcování k rasismu“ nebo „podporu ozbrojeného boje“, což je ustanovení často používané k

útoku na arabské MK. Případ MK Ofer Cassif, který v roce 2024 čelil pokusu o vyloučení kvůli podpoře žaloby Jihoafrické republiky proti Izraeli za genocidu u Mezinárodního soudního dvora, tento útlak ilustruje. Ačkoli pokus o vyloučení selhal, byl Cassif na šest měsíců suspendován, což kritici označují za politicky motivovaný krok k umlčení nesouhlasu.

Suspendování arabských MK se stalo opakujícím se vzorem, který neúměrně postihuje arabské strany, jako jsou Hadash-Ta'al a Ra'am. V roce 2023 byli Aida Touma-Sliman a Iman Khatib-Yassin suspendováni za kritiku izraelských vojenských akcí v Gaze, a to na dva měsíce, respektive jeden měsíc. Historické případy, jako opakované suspendování Haneen Zoabi (například na šest měsíců v roce 2014 za prohlášení podporující palestinský odpor), tento trend dále ilustrují. Tyto akce ostře kontrastují s absencí odpovědnosti pro židovské MK, kteří se dopouštějí podněcování, jako například během Pochodu vlajky v Jeruzalémě v roce 2023, kdy účastníci skandovali „Smrt Arabům“ bez podobných následků. Tento dvojí metr – trestání arabských MK za jejich projevy, zatímco se toleruje podněcování ze strany židovských nacionalistů – podkopává demokratický princip rovného zacházení před zákonem a naznačuje systém navržený k potlačování hlasů menšin, což je znak apartheidu spíše než demokracie.

Rozdíly v právech a životních podmínkách

Životní zkušenosti Palestinců pod izraelskou kontrolou dále oslabují tvrzení o demokracii. V Gaze, jak zdůraznil příspěvek UNRWA z 25. května 2025, vytvořila blokáda a opakované vojenské operace humanitární krizi, přičemž OSN žádá 500–600 nákladních vozů s pomocí denně, aby zabránila další katastrofě. Zpráva Komise OSN o zdravotnických zařízeních v Gaze dokumentuje útoky na zdravotnickou infrastrukturu, zejména na pediatrickou a neonatální péči, jako porušení práva na život a zdraví, která mohou být považována za zločiny proti lidskosti. Tyto podmínky, spolu s úmyslným ničením reprodukční zdravotní péče, neúměrně postihují Palestince a vytvářejí ostrý kontrast s právy a službami dostupnými izraelským Židům.

V samotném Izraeli čelí palestinští občané systematické diskriminaci v oblasti bydlení, vzdělávání a zaměstnání. Praxe demolice domů, jak uvádí Amnesty, je klíčovým mechanismem vysídlování, přičemž palestinským rodinám jsou odepírána stavební povolení, zatímco židovské osady se rozrůstají. Ve východním Jeruzalémě jsou Palestinci často zbavováni práva na pobyt, zatímco židovští osadníci dostávají preferenční zacházení. Tyto rozdíly nejsou náhodné, ale jsou zakotveny v právním a politickém rámci, který upřednostňuje židovskou nadvládu, což odráží cíl apartheidu udržovat rasovou kontrolu prostřednictvím segregace a nerovnosti.

Protiargumenty a jejich vyvrácení

Zastánci demokratického statusu Izraele často poukazují na jeho volby, nezávislé soudnictví a přítomnost arabských MK v Knesetu jako důkaz demokracie. Tyto prvky jsou však podkopány systematickými nerovnostmi a represemi popsány výše. Volby, i když se konají pravidelně, nepromítají se do rovné politické moci, když arabští MK čelí omezením a jejich komunity jsou marginalizovány. Soudnictví, přestože občas vydává rozhodnutí ve prospěch palestinských práv, podporovalo zákony, jako je Zákon o národním státu a Zákon o

vyloučení, které zakotvují židovskou nadřazenost. Kromě toho přítomnost arabských MK neznamena smysluplné zastoupení, když jsou pravidelně terčem kvůli svým politickým názorům, jak ukazují suspendování a pokusy o vyloučení.

Dalším argumentem je, že akce Izraele jsou reakcí na bezpečnostní hrozby, jako je palestinský terorismus. Ačkoli bezpečnostní obavy jsou reálné, neospravedlňují rozšířenou diskriminaci a kolektivní tresty uvalené na Palestince. Blokáda Gazy, vojenská okupace Západního břehu a potlačování nesouhlasu uvnitř Izraele přesahují cílená bezpečnostní opatření a vytvářejí systém kontroly, který upřednostňuje jednu skupinu před druhou na základě etnicity – což je definiční rys apartheidu, nikoli demokratická reakce na hrozby.

Závěr

Politiky a praktiky Izraele – systematická diskriminace, potlačování nesouhlasu a výrazné rozdíly v právech – jsou více v souladu s apartheidem než s demokracií. Právní rámec, jak je vidět v Zákoně o národním státu a Zákoně o vyloučení, upřednostňuje židovskou identitu před rovným občanstvím, zatímco zacházení s palestinskými MK a občany odhaluje vzorec vyloučení a represí. Živá realita Palestinců, ať už v Gaze, na Západním břehu nebo uvnitř Izraele, je poznamenána segregací a deprivací, v ostrém kontrastu s právy udělenými izraelským Židům. Tyto prvky, zdokumentované lidskoprávními organizacemi a podpořené nedávnými událostmi, zpochybňují narativ Izraele jako demokracie a místo toho vykreslují obraz apartheidního státu, kde systematická nerovnost a nadvláda definují politický a společenský řád. Skutečná demokracie vyžaduje rovnost, svobodu a spravedlnost pro všechny, což jsou principy, které současný systém Izraele nedokáže pro Palestince naplnit.